

**ΠΡΩΤΟΠΟΡΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΚΙΝΗΤΗΣ ΜΟΝΑΔΑΣ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ
ΒΟΡΕΙΟΑΝΑΤΟΛΙΚΩΝ ΚΥΚΛΑΔΩΝ ΕΠΑΨΥ ΣΤΗΝ ΠΑΡΟ**

Στέλλα Παντελίδου, Κλινική Ψυχολόγος, Επιστημονική Υπεύθυνη Κινητών Μονάδων Ψυχικής Υγείας ΒΑ και Δ Κυκλάδων ΕΠΑΨΥ, Υπ. Διδάκτωρ Κοινωνικής Ψυχιατρικής Παντείου Πανεπιστημίου

Στέλιος Στυλιανίδης, Ψυχίατρος-Ψυχαναλυτής, Καθηγητής Κοινωνικής Ψυχιατρικής Παντείου Πανεπιστημίου, Επιστημονικός Διευθυντής ΕΠΑΨΥ

Οι Κινητές Μονάδες Ψυχικής Υγείας ΒΑ και Δυτικών Κυκλάδων της Εταιρείας Περιφερειακής Ανάπτυξης και Ψυχικής Υγείας (ΜΚΟ, χρηματοδότηση από Υπουργείο Υγείας και ΕΣΠΑ) με τις ποικίλες δράσεις τους τα τελευταία 9 χρόνια σε 12 νησιά των Κυκλάδων, στέκονται δίπλα στις ανάγκες των τοπικών κοινωνιών, σε μια εποχή ιδιαίτερα δύσκολη, λόγω των κοινωνικών και οικονομικών συνθηκών.

Συγκεκριμένα η Κινητή Μονάδα Ψυχικής Υγείας ΒΑ Κυκλάδων παρέχει υπηρεσίες στα νησιά **Πάρο, Αντίπαρο, Σύρο, Τήνο, Μύκονο και Άνδρο**, ενώ η Κινητή Μονάδα Δυτικών Κυκλάδων στα νησιά **Μήλο, Κίμωλο, Κέα, Κύθνο, Σέριφο, Σίφνο**. Οι Μονάδες στελεχώνονται από ειδικούς επιστήμονες, ψυχολόγους, ψυχιάτρους, παιδοψυχιάτρους, κοινωνικούς λειτουργούς, οι οποίοι επισκέπτονται δύο φορές το μήνα τα νησιά (για 2 ή 3 ημέρες), παρέχοντας **δωρεάν υπηρεσίες** διάγνωσης και θεραπευτικής παρέμβασης για **παιδιά και ενήλικες** με προβλήματα ψυχικής υγείας και κοινωνικά θέματα. Οι υπηρεσίες παρέχονται σε χώρους που παραχωρούνται από τα Κέντρα Υγείας και την τοπική αυτοδιοίκηση. Παράλληλα, αναπτύσσονται δράσεις πρόληψης και προαγωγής ψυχικής υγείας, σε συνεργασία με την Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας, τις κοινωνικές υπηρεσίες, τους τοπικούς φορείς και την τοπική αυτοδιοίκηση. **Στην Πάρο βρίσκεται η έδρα των δύο Μονάδων, όπου λειτουργεί η γραμματεία για όλα τα νησιά και από όπου γίνεται ο συντονισμός του έργου των δύο Μονάδων.**

Μέχρι σήμερα έχουν εξυπηρετηθεί **7.480 άτομα, 5.657 ενήλικες και 1822 παιδιά και έφηβοι**. Τα τελευταία χρόνια πραγματοποιούνται **κάθε μήνα περίπου 1000 συνεδρίες**.

Αριθμός εξυπηρετούμενων Κινητής Μονάδας Ψυχικής Υγείας ΒΑ Κυκλάδων ΕΠΑΨΥ

ΝΗΣΙ	ΕΝΗΛΙΚΕΣ	ΠΑΙΔΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ
ΠΑΡΟΣ ΑΝΤΙΠΑΡΟΣ	1454	455	1909
ΣΥΡΟΣ	880	297	1177
ΤΗΝΟΣ	855	189	1044
ΜΥΚΟΝΟΣ	552	215	767
ΑΝΔΡΟΣ	486	117	603
ΣΥΝΟΛΟ	4227	1273	5500

**Αριθμός εξυπηρετούμενων Κινητής Μονάδας Ψυχικής Υγείας Δυτικών Κυκλάδων
ΕΠΑΨΥ**

ΝΗΣΙ	ΕΝΗΛΙΚΕΣ	ΠΑΙΔΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ
ΜΗΛΟΣ, ΚΙΜΩΛΟΣ	820	260	1080
ΣΙΦΝΟΣ	235	118	353
ΚΕΑ	144	73	217
ΚΥΘΝΟΣ	112	69	181
ΣΕΡΙΦΟΣ	120	29	149
ΣΥΝΟΛΟ	1431	549	1980

Ειδικά, στην **Πάρο**, έχουν πραγματοποιηθεί πολλές πιλοτικές και πρωτοπόρες δράσεις τα τελευταία χρόνια, ενώ είναι το νησί με το μεγαλύτερο αριθμό εξυπηρετούμενων και το μεγαλύτερο αριθμό θεραπευτικών και κοινοτικών δράσεων. Η τοπική κοινότητα εξ αρχής υποστήριξε έμπρακτα το έργο της Κινητής Μονάδας, ενώ η συνεργασία με όλους τους τοπικούς φορείς είναι πολύ καλή. **Σημαντικό ρόλο στην εδραίωση του έργου των Κινητών Μονάδων έπαιξε και η χορηγία από το Δήμο Πάρου τα τελευταία 6 χρόνια, μέσω της οποίας καλύπτεται μέρος των δαπανών μετακίνησης και διαμονής των ειδικών ψυχικής υγείας.** Έτσι, παρά τους μειωμένους κρατικούς πόρους και τα συνεχή προβλήματα στην χρηματοδότηση, στην Πάρο αναπτύχθηκε σημαντικά το έργο της Κινητής Μονάδας, που πλέον αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της κοινότητας.

Τα τελευταία χρόνια στην Πάρο εργάζονται δύο ψυχολόγοι, 8-10 μέρες το μήνα, ένα ψυχίατρος και ένας παιδοψυχίατρος 6 μέρες το μήνα, ενώ επισκέπτεται επίσης το νησί ένας κοινωνικός λειτουργός και μία εθελόντρια ψυχολόγος 4 μέρες το μήνα. Στη γραμματεία των δύο Μονάδων εργάζονται δύο διοικητικοί υπάλληλοι καθημερινά 8.00-16.00. Τα ρβ με ειδικό ψυχικής υγείας κλείνονται μέσω της γραμματείας στο τηλέφωνο 22840 22011.

Ενδεικτικά αναφέρουμε κάποιες δράσεις της Κινητής Μονάδας στην Πάρο τα τελευταία χρόνια:

- Συνολικά στην Πάρο και Αντίπαρο έχουν εξυπηρετηθεί (συνεδρίες με ειδικούς ψυχικής υγείας) μέχρι σήμερα **1909 άτομα, 1454 ενήλικες και 455 παιδιά** (δεν περιλαμβάνονται οι συμμετέχοντες σε δράσεις προαγωγής ψυχικής υγείας). Το 2012 πραγματοποιήθηκαν περισσότερες από 2000 συνεδρίες, ενώ το πρώτο εξάμηνο του 2013 είχαμε 1560 συνεδρίες (αύξηση των αιτημάτων σε σχέση με τα προηγούμενα χρόνια). Το τελευταίο εξάμηνο υπάρχει λίστα αναμονής κυρίως για αιτήματα που αφορούν παρακολούθηση παιδιών.
- Τον τελευταίο χρόνο λειτούργησε πιλοτικά στην Πάρο **το πρώτο Ιατρείο Οικογένειας στις Κυκλάδες**, σε συνεργασία με το Αιγινήτειο Νοσοκομείο, με στόχο την υποστήριξη παιδιών, εφήβων και των οικογενειών τους, με χρηματοδότηση από το Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος. Η χρηματοδότηση ήταν για ένα χρόνο και αναζητούνται πόροι για τη συνέχιση του Ιατρείου Οικογένειας.

- Υλοποιήθηκε **επιδημιολογική έρευνα για την επικράτηση των ψυχικών διαταραχών στο γενικό πληθυσμό της Πάρου**, σε συνεργασία με το Πάντειο Πανεπιστήμιο και το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων.
- Έχουν οργανωθεί περισσότερες από **40 ομιλίες** σε ημερίδες και **ένα φεστιβάλ ψυχικής υγείας**, με στόχο την ενημέρωση για θέματα ψυχικής υγείας, σε συνεργασία με το Δήμο Πάρου, το Κέντρο Πρόληψης της Χρήσης Εξαρτησιογόνων Ουσιών Θησέας Κυκλάδων, τα ΚΑΠΗ και το ΚΗΦΗ, τους Συλλόγους Γυναικών, το Εθελοντικό Κέντρο ΑΜΕΑΙ της Νάουσας, τον Οίκο Ευγηρίας Παναγία Εκατονταφυλιανή, τα σχολεία, το Κέντρο Υγείας Πάρου, το Δήμο Αντιπάρου.
- Τα τελευταία δύο χρόνια υλοποιήθηκε επίσης με χορηγία του Ιδρύματος Σταύρος Νιάρχος ένα **διετές πρόγραμμα προαγωγής ψυχικής υγείας** στο πλαίσιο του οποίου οργανώθηκαν στην Πάρο **ομάδες υποστήριξης γονέων, εκπαιδευτικών όλων των βαθμίδων και εφήβων**, στις οποίες συμμετείχαν περισσότερα από 120 άτομα.
- Υλοποιήθηκε **ειδικό πρόγραμμα πρόληψης και αντιμετώπισης της ενδοοικογενειακής βίας** (ομάδες ενημέρωσης γυναικών για θέματα ενδοοικογενειακής βίας, εκπαίδευση γυναικών ώστε να γίνουν συντονίστριες ομάδων αυτοβοήθειας, εκπαίδευση ειδικών ψυχικής υγείας σε θέματα κακοποίησης παιδιών και ενηλίκων, Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα EMPOWER_W Daphne Project).
- Οργανώθηκε ειδική δράση **κατά του σχολικού εκφοβισμού** σε δημοτικό σχολείο στην Παροικιά.
- **Οργανώθηκε κοινωνική υπηρεσία**. Λόγω έλλειψης κοινωνικού λειτουργού της Πρόνοιας, υλοποιήθηκαν τα τελευταία 3 χρόνια από την Κινητή Μονάδα στην Πάρο **κοινωνικές έρευνες για περιπτώσεις παραμέλησης ανηλίκων**. Οι οικογένειες αυτές υποστηρίχθηκαν τόσο από τους ειδικούς ψυχικής υγείας που παρακολουθούν τους γονείς και τα παιδιά, όσο και από τοπικούς συλλόγους και την τοπική αυτοδιοίκηση (σε περιπτώσεις που οι οικογένειες αντιμετώπιζαν σοβαρά οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα).
- Σε συνεργασία με την τοπική αυτοδιοίκηση αναπτύχθηκε **εθελοντική δράση για την υποστήριξη οικογενειών με σοβαρά οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα**.
- **Πραγματοποιήθηκαν εκπαιδευτικά σεμινάρια για τους ιατρούς του Κέντρου Υγείας** σε θέματα διαχείρισης ψυχικών διαταραχών στην Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας, με τον εκπαιδευτικό οδηγό του **Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας MHGap**.
- Υπάρχει **σταθερή συνεργασία με τον Οίκο Ευγηρίας** στην Παροικιά (ψυχιατρική παρακολούθηση φιλοξενούμενων), καθώς και με το **Κέντρο ΑΜΕΑΙ στη Νάουσα**.
- Υλοποιήθηκαν **εκπαιδευτικά σεμινάρια για τους ιερείς και τα στελέχη της Αστυνομίας και των Λιμενικών Αρχών**, σε συνεργασία με το Κέντρο Πρόληψης της Χρήσης Εξαρτησιογόνων Ουσιών «ΘΗΣΕΑΣ» Κυκλάδων.
- **Οργανώθηκε Κοινωνική Λέσχη** για άτομα με σοβαρά προβλήματα ψυχικής υγείας και δυσκολίες στην κοινωνικοποίηση.

Παράλληλα έχουν πραγματοποιηθεί τα τελευταία χρόνια **22 ομιλίες σε Ελληνικά και Διεθνή Επιστημονικά Συνέδρια**, που αναφέρονται στο έργο των Κινητών Μονάδων, με **έμφαση τις δράσεις στην Πάρο**, ενώ έχουν γραφτεί πολλά επιστημονικά άρθρα.

Όλες οι παραπάνω δράσεις πραγματοποιήθηκαν σε συνθήκες ιδιαίτερα δύσκολες, ως προς τη χρηματοδότηση της υπηρεσίας. Συγκεκριμένα, τα τελευταία χρόνια υπήρξαν σοβαρά προβλήματα στην χρηματοδότηση από το Υπουργείο Υγείας, με αποτέλεσμα να έχει μειωθεί ο προϋπολογισμός κατά 60% σε σχέση με τα προηγούμενα έτη (μειώσεις προσωπικού, δμηνες καθυστερήσεις στις πληρωμές μισθών κλπ). Από τον Ιούνιο 2013 και μετά

εντάχθηκαν όλες οι υπηρεσίες της ΕΠΑΨΥ σε προγράμματα ΕΣΠΑ μέχρι το 2015 (με αρκετά μειωμένο προϋπολογισμό).

Για δωρεές προκειμένου να συνεχιστεί η λειτουργία του Ιατρείου Οικογένειας στην Πάρο (ελάχιστο μηνιαίο κόστος 1000 ευρώ), μπορεί κανείς να καταθέσει χρήματα στο λογαριασμό δωρεών της Κινητής Μονάδας:

IBAN : GR480120129000000087124240
BIC : EMPOGRAA
SWIFT : ALPHA BANK

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Παντελίδου Σ, Στυλιανίδης Σ. (2010) "**Καινοτόμες δράσεις, προκλήσεις και προοπτικές Κινητής Μονάδας Υγείας ΒΑ Κυκλάδων ΕΠΑΨΥ: το παράδειγμα της Πάρου και Αντιπάρου**". Στο βιβλίο **Κλινική ψυχολογία και ψυχολογία της υγείας. Έρευνα και πρακτική**. Εκδόσεις Παπαζήση
- Στυλιανίδης Σ., Σκαπινάκης Π., Παντελίδου Σ., Χονδρός Π., Αυγουστάκη Α. Ζιακούλης Μ. (2010). **«Επιπολασμός κοινών ψυχιατρικών διαταραχών σε μια νησιωτική περιοχή. Εκτίμηση αναγκών και σχεδιασμός δράσεων.»** Αρχεία Ελληνικής Ιατρικής, 27(4):675-683
- Στουραϊτού Σ, Στυλιανίδης Σ, Παντελίδου Σ, Σταυρογιαννόπουλος, Χονδρός Π, Δρακωνάκης Ν, Δρομπόνη Φ & Παπασάικα Ε. (2009). **«Ακούσιες ψυχιατρικές νοσηλείες στο Νομό Κυκλάδων: καταγραφή και παρατηρήσεις.»** Τετράδια Ψυχιατρικής 107, 66-79
- Παντελίδου Σ. & Στυλιανίδης Σ. (2009). **«Μοντέλα Καλής Πρακτικής στο Χώρο της Προαγωγής Ψυχικής Υγείας: Η εμπειρία από τις Κινητές Μονάδες Ψυχικής Υγείας Βορειοανατολικών και Δυτικών Κυκλάδων ΕΠΑΨΥ».** Νέα Υγεία, 32, 10-12
- Stylianidis S., Pantelidou S. & Chondros P. (2007). **« Des unités mobiles de santé mentale dans les Cyclades : le cas de Paros».** L' Information psychiatrique, 83, 682-688
- Στυλιανίδης Σ. και Παντελίδου Σ (2006). **«Οι Κινητές Μονάδες Ψυχικής Υγείας Κυκλάδων (ΕΠΑΨΥ) σαν πολλαπλασιαστής δράσεων για τη δημόσια ψυχική υγεία.»** Τετράδια Ψυχιατρικής 96, 18-24